

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

א' תמוז התשפ"א
שנה ה'
ראש חודש תמוז

פרשת קרח

גיליון 387

אש המחלוקת

הכמינו זכרונם לברכה הגדירו את ההבדל בין מחלוקת מותרת ובין מחלוקת אסורה במסכת אבות (ה:ז) וכך אמרו: "כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמיאי. ושאינה לשם שמים? זו מחלוקת קרח וכל עדתו".

בין שני הצדיקים, רבי יצחק מוורקי ורבי מענדל מקוצק, שררה אחווה ורעות. ואולם חסידיהם של אלו נתונים היו במחלוקת. פעם אחת הזדמנו שניהם לעיר אחת, והלכו לקבל איש את פני רעהו. פתח הר' מוורקי ואמר: "אספר לך חדשות - החסידים שלך והחסידים שלי השלימו ביניהם, ואינם חולקים עוד". כאשר שמע זאת הר' מקוצק הזדעזע וקרא בקול ובחכמה נפלאה: "אם כך, גבר כוח השקר, והצליח השטן למחות את נקודת האמת מן העולם!" הביט בו הר' מוורקי בפליאה ושאל: "מנין לך זאת?". השיב הר' מקוצק: "במדרש מסופר כי בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברוא את האדם נחלקו המלאכים וכוחות השמים ביניהם. מידת החסד אמרה: ראוי לאדם שייברא, כיוון שהאדם גומל חסדים. מידת האמת אמרה: אל ייברא, כי האדם כולו שקרים. גם השלום הצטרף אל האמת וטען: האדם כולו קטטה, ולא ראוי שייברא. על פי המסופר במדרש, נטל הקדוש ברוך הוא את האמת והשליכה ארצה כדי שיוכל לברוא את העולם", אמר הרבי מקוצק ושאל: "האין זה מדרש פלאי וקשה להבנה? הרי גם אם הושלכה האמת נותר עדיין השלום, שאף הוא התנגד לבריאת האדם! מדוע את השלום השאיר הקדוש ברוך הוא על כנו?", המשיך ר' מענדל ואמר: "אלא שכיוון שהושלכה האמת, יכול השלום לשרות בין בני אדם, וטענתו של השלום כי האדם כולו קטטה אינה נכונה עוד. כעת, כשאבדה האמת, עושים בני האדם שלום ביניהם, ולא אכפת להם כל כך אם זו הדרך הנכונה לעבוד את הבורא או שהדרך ההפוכה היא הנכונה. ואם כך - יש שלום בעולם, אלא שזהו שלום של שקר".

על מן החפץ חיים מסופר, שכאשר התעורר ויכוח בעיר ראדין, והא צפה שזה עלול להיגרר למריבה ומדון, הוא היה עוזב את העיירה לתקופה מסוימת, ולא היה חוזר אליה עד ששקטה המהומה ונגרעה אימת המחלוקת, אף שלא חושש שהיא ייגרר אליה, מכל מקום לא רצה להימצא בקרבת אנשי הרבי.

הרמב"ם באגרות המוסר לכנו רבי אברהם מזהיר אותנו מחלוקת: "אל תשקצו את נפשתיכם במחלוקת המכלה הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד?! ראיתי לבנים השחירו, פחות נפחתו, ומשפחות נסחפו, ושרים הוסרו מגדולתם, ועיירות גדולות נתעררו, וקיבוצים נפרדו, וחסידיים נפסדו, ואנשי אמונה אבדו, נכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת, נביאים נבאו, וחכמים חכמו, ופילוסופים חפשו ויספו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לכן שנאו אותה ונסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, וגם אל שאר בשרכם אוהב מדנים התנכרו ורחקו קרבתם, פן תספו בכל חטאתם".

מעשה שהיה בעיירה בפולין: בני הקהילה חיפשו שוחט כשר, ירא אלוקים, שיהיה ראוי לשחוט עבור בני הקהילה. הצעות רבות הועלו, ומתוכן, לאחר סינון וביורור, נשארו שתי הצעות ראויות. ראשי הקהל החליטו כי יערכו בחירות בין שני השוחטים, וכך יקבע מי מהם ימונה כשוחט העיירה. שני השוחטים היו ידידים טובים, הם חיו בשלום ובשלחה, אך היצר הרע יודע לנצל הזדמנויות כאלו, ומטבעם של דברים השלום והשלווה הפכו למדון ומריבה, כל שוחט הקהיל סביבו פעילים ומשפיעים, הללו טוענים בכה והללו בכה, ואש המחלוקת התלקחה ומאנה להירגע. אחד השוחטים היה מקורב אל בעל ה'שפתי צדיק' מפילץ צ"ל, ושלא אליו מכתב, בו הוא מפרט את דבר הפלוגתא עם השוחט השני, ומבקש ממנו עצה: מה תפקידי בעת הזאת? שלח לו ה'שפתי צדיק': "מחלוקת היא אש, ומאש בורחים, שא רגליך והימלט מן המקום אשר אתה שמה". המכתב טרם הגיעו ליעדו - אל השוחט, הוא הגיע לידי אחד מן הפעילים שצידדו לשובתו, הלה לא רצה שהשוחט יעזוב את העיר, ועל כן החליט שלא למוסרו לידי השוחט, וכך השוחט נשאר בעיר, וכדרכה של מחלוקת היא המשיכה לבעור במלוא העוצמה. כעבור שבוע, השוחט - תלמידו של ה'שפתי צדיק' הלך לעולמו בפתע פתאום, והמגפה לא נעצרה, אחריו מתו עוד כמה ממחרת הרבי, ומלבי המדון. הדבר היה לפחד פחדים וחרדת אלוקים בתוככי הקהילה, הכל ראו עד היכן מגעת שריפת המחלוקת. לימים נודע דבר תשובתו של ה'שפתי צדיק' לתלמידיו, גם פרשת העלמת המכתב ע"י 'ידידו' נודע אף הוא למשפחתו, ומספרים שעוד כמה דורות היה קשה לבני משפחת השוחט למחול לו על מעשה נלוז זה, שלא מסר לאבי המשפחה את דבריו הנחרצים של מורו ורבו, ובזה גרם לסילוקו מהעולם בטרם עת.

מחלוקות ויריבויות בין בני-אדם הן לכאורה דבר טבעי. חז"ל כבר קבעו ש"אין דעותיהם שוות", ומה הפלא ששני אנשים אינם רואים עין בעין את פני הדברים. אולם האמת היא שמחלוקת היא דבר הרסני ושליילי בתכלית, ובמיוחד מחלוקת שמתכסה באצטלה של משי ומתחזה ל'מחלוקת לשם שמים'. קל במיוחד להלהיט מחלוקת בעינינו ציבור, כביכול לשם שמים. בעלי המחלוקת מציגים את עצמם כמי שטובת החברה לנגד עיניהם. איך אנשים אכפתיים כמותם יכולים לעמוד מנגד כאשר יש עוולות וליקויים באדם פלוני או במוסד ובארגון פלמוני. מיד הם מתסיסים את סביבתם, מלהיטים את הרוחות ונראים נסערים עד עמקי נפשם, בשאיפתם לתקן את החברה.

פעמים רבות הנזק הנגרם על ידי המחלוקת כפול שבעתיים מחומרת הליקוי שבגללו היא התעוררה. הדבר דומה למי שמצית את ביתו כדי לבער את הפשפשים, בהבדל אחד, כאן הפשפשים עלולים להישאר בעוד הבית כולו עולה בלהבות. גדולי ישראל רבים ציינו, כי לפעמים מציתים אש של מחלוקת, המלווה איסורי תורה חמורים ביותר, כדי לתקן עניין שלכל הדעות הוא מדרבנן או מנהג בלבד. הסכנה הגדולה טמונה במלאכת חרוור הרבי, וממנה חייבים להיזהר. מילה של לשון הרע כאן, או לעג כלשהו שם, קורטוב של גזומה, הם אלה הגורמים הגדולים של המחלוקת. ולעומת זאת, מילה טובה על יהודי, ניסיון ללמד זכות, הדגשת הטוב והיפה שיש באדם או בקבוצה הם אלה הדברים שמשכינים שלום ומקרבים לבבות, ועל ידם נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית ולאחוזות.

הצורק

זמני השבת

- 7:25 מנחה וקבל"ש א':
- 7:34 פלג המנחה:
- 7:55 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 9:02 הדלקת הנרות:
- 9:10 מנחה וקבלת שבת:
- 3:31 עלות השחר:
- 4:43 נץ החמה:
- 8:00 דף היומי:
- 8:15 - 8:51 סופ"ז ק"ש:
- 9:00 שחרית:
- 9:00 מנחה מנין א':
- 6:50 אבות ובנים:
- 9:20 מנחה וסעודה ג':
- 10:33 מוצאי שב"ק:
- 10:41 מוצאי שב"ק - ר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגליון והפצתו

לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת אסתר ע"ה
בת ר' ישעיהו ז"ל

נלב"ע ד' סיון
תשס"ח

"מתי היתה מעשה קרח": נמלקו הראשונים מתי היתה מעשה קרח ללעת האזן עזאל זה היתה קודם חטא המרגלים, ללעת הרמז"ן היתה לאחר חטא המרגלים כשראו שמושה לא פעל בתפילתו עיי"ש, וברש"י יש לכאורה סתירה שבפרשתנו כ' שזה סרחון הרביעי דהיינו לאחר חטא המרגלים, ובפרשת מסעי וכן בפרשת דברים כ' דזה היה בחצירות ואח"כ נסעו למדבר פארן, ונראה ביאור הדברים שהתחיל בחצירות בשעה שנסעו מהר ה' ומקברות התאווה, וסוף פרשת בהעלותך לא כתב ויחנו אלא ויהיו בחצרות, כנראה שלקחו אתם משהו מקרבות התאווה, דהיינו העושר שמור לבעליו זה קרח, שזה היתה שורש חטא קרח, והתחילו לערער ולהתרעם על משה רבינו וזה מה שפרש"י בפרשת מסעי ודברים, אבל הסרחון דהיינו גמר הדבר שכבר נסרח לגמרי זה היתה לאחר חטא המרגלים, ואז טענו שעכשיו נתברר האמת מה שטענו עוד בחצירות וזה גמר המחלוקת, נמצא אלו ואלו דא"ח ושניהם נכונים.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי:

ולא הוזכר "בן יעקב" וכתב רש"י שיעקב ביקש על זה ובקהלם על תיחד כבודי, ולכאורה יש להבין מה הועיל תפילת יעקב שלא יזכר שמו הלא סוף כל סוף כולם יודעים שלוי היה בנו של יעקב, ואפילו אם לא נכתב שמו בפירוש אבל בידיעה יזכר שמו, ומסביר בכלי יקר שמידת יעקב הוא אמת כמש"כ תתן אמת ליעקב, ומבואר בשבת ק"ד. קושטא [מידת האמת] קאי שיקרא לא קאי, לכן אם היה קצת מידת האמת בטענת קרח היה ח"ו אפשריות שיהיה קיום למחלוקת, והקב"ה הבטיח למשה וגם כך יאמינו לעולם, לכן ביקש יעקב ששמו לא יזכר, ממילא יהיה כולו שקר, ושוב לא יהיה קיום לקרח ועדתו, ויאבדו מתוך הקהל כמבואר בפסוק.

ובספר צית פנחס תי' שידוע הרבה אנשים בעלי מחלוקת שרוצים כבוד, הם אומרים שמה שמבקשים כבוד אין זה בזכות עצמם אלא זה כבוד המשפחה וכבוד אבותיהם, וכדי שלא יחשדו אותם כבעלי גאווה לכן תולים הדבר על אחרים, וכמו כן קרח הוא טען לא בשביל עצמו הוא צריך הכבוד, אלא בשביל שהיה נכד לגדולים וצדיקים לכן מגיע לו כל זאת, לזה התפלל יעקב שקרח לא יתלה הטענה בו, דהיינו שלא יאמר הלא אני נכד יעקב אבינו ולכן מגיע לי כבוד, וזה הביאור ובקהלם על תיחד כבודי, שלא יזכירו כבוד יעקב כחלק של המחלוקת, וקרח לא יזכיר את יעקב בתוך המחלוקת.

לכאורה המור איתא שפרשת קרח כבר נאמר למשה אחר חטא העגל ולאחר הי"ג מידות של רחמים, ששם כ' ויאמר הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו' אשר לא נברא וגו' אשר אנכי עושה עמך, שיבוא זמן ויכפרו בכוחו של משה ולכן אמר לו הקב"ה הנה אנכי כורת ברית עם משה שיבוא דבר אשר לא נברא עד עכשיו אלא בריאה חדשה שיברא ה' להראות שבראשית בשביל משה שנקרא ראשית, ויהיה הנפלאות אז סימן על הקשר בין הקב"ה למשה ועל המסורה.

קרח היה חכם גדול ומטועני הארון כמבואר במדרש והוצא נכש"י ראה שלשלת גדולה יוצא ממנו, וע"פ הראי"ז ללעת"ל יהיה כהן, ונרמז בס"ת צדיק כתמר יפרח, וראיתי חידוש צלמתי אמת מצואר שבקרח כ' שהקהיל כל העדה אל פתח אוהל מועד, וכן מצינו במשה רבינו שהקהיל כל העדה אל פתח אוהל מועד כמבואר סוף פרשת צו ופרש"י שם שהיה נס ומועט החזיק המרובה, וכן עשה קרח שהקהיל כל העדה והיה אצלו נס גלוי של מועט מחזיק מרובה, ובנו הבית ישראל אמר שקרח פעל באמרו כל העדה כול מקדושים שבזה היתה כונתו לשמים, ומצואר נרמז"ס סוף ה' שמיטה ויובל שלא רק שבט לוי אלא כל איש אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל ולעמוד לפני ה'

לשרתו ולעובדו וכו' הרי זה נתקדש קודש קדשים וכו' עיי"ש, ודבר זה פעל קרח באמרו כל העדה כולם קדושים, כי היה בקשה אמיתית להתקרב אל ה' בבחינת לוי, אלא החטא שהחזיק במחלוקת באמרו מדוע תתנשא, ובזה פי' למה אחר פרשת קרח חזק התורה בכל מתנות כהונה ולויה, כי אע"פ שכ"א יכול "להתקדש" כמו לוי, אבל מתנות כהונה שייך רק לכהנים לויים בלבד.

ויקח קרח:

פנש"י לקח עצמו לצד אחד לחלוק על משה, ויש להבין מהו הלשון "לצד אחד" דהיה לו לומר שלקח על עצמו לחלוק על משה, ובכלל יש להבין מהו הלשון קיחה, ותי' האלמו"ר מהרש"א ממאלזין ז"ל דאיתא בספרים על אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, שיש שני מיני "אחד", ה' אלקינו ה' אחד, ולהבדיל מה שהאדם חושב שהוא אחד והכל צריך להיות כמו שרצונו ותאוותו רוצה, והאדם צריך להיות אחד המרבה ויחוד השי"ת, ובאחד של עצמו צריך להיות ממעיט, והנה קרח היה בעל השגה וידע והבין גדלות הבורא ואחדותו ית"ש, אבל היה לו חסרון באחד הממעיט, כי החזיק את עצמו לאדם חשוב, וזו שלקח עצמו "לצד אחד" דהיינו שלקח רק האחד המרבה וזה היה מקיים אבל האחד הממעיט לא קיבל על עצמו, וממילא חלק על משה.

וכן איתא נכש"י ר' אלימלך ז"ל שאמר מה שמבואר בחגיגה דף ב. סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה, כדרך שבא לראות כך בא ליראות, שלא מספיק שהעולה רגל יראה גדלות הבורא ית"ש אלא צריך שיראה גם חסרון עצמו, ביטול הישות, וזה הרמז שלא יהיה סומא באחת מעיניו, ולכך כ' רש"י להלן וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה "עיניו" הטעתו, הוא ראה רק בעין א' גדלות הבורא, ולא העין השני של שפלות עצמו.

ובספר לז אריה עמ"ס חולין מסביר לפי"ז דברי הגמ' שגדול מה שנאמר משה ואהרן ממה שנאמר באברהם, באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר ובמשה ואהרן כתב ונחנו מה, וקשה מה החילוק בין עפר ואפר לונחנו מה ששניהם הביאור שלא היה מחזיק עצמו לכלום, ותי' שיש אדם שמתפלל לפני הקב"ה ומאמין שהקב"ה בורא ומנהיג לכל הברואים ובלי השגחתו ית"ש הכל בטל ומבוטל, ולכן מרגיש עצמו לפני הקב"ה כלא כלום, אבל האיש הזו בשעה שחבירו מבייש אותו או עושה דבר שאינו לפי כבודו, הוא מרגיש עצמו כאילו לקחו ממנו חלק מהחיות שלו, והעיקר ענוה הוא כמו שמתפללים בסוף שמונה עשרה "ונפשי כעפר לכל תהיה", והנה באברהם כתיב ואברהם עודנו עומד לפני ה' וגו' ואנכי עפר ואפר, הוא אמר דברים אלו לפני הקב"ה, מזה אין ראייה לענוה גמורה כי לפני הקב"ה כל בר דעת יודע שבשר ודם אינו כלום, אבל משה ואהרן אמר ונחנו מה בשעה שחלקו עליהם בני ישראל, ואעפ"כ הרגישו שאינם כלום, זהו ענוה גמורה, וא"כ ראיית הגמרא אינו מהמילים ואנכי עפר ואפר או מ"ונחנו מה", אלא מהענין שקמיירי, וקרח היה חסר לו הענוה כלפי אחרים כנ"ל.

ואוּן בן פלת:

למנו חז"ל שנקרא בן פלת שאשתו פילתה שערתו ראשה כדי שיבואו קרח וכל עדתו אליו ולא יכנסו כשיראו אשה פרוצה וראשה פרוע, וכ' נכש"י שיש עוד ענין למה עשתה כן, דהנה ביומא מ"ו. איתא שקמחית זכתה ויצתה ממנה כהנים גדולים מפני שהיתה צנועה ואפילו בחדרי חדרים לא היתה שערוֹתיה נראות לבחוז, [עי' במשנה ברורה סימן ע"ה וביאור הלכה שהאריך בחשיבות כיסוי השערות בבית עיי"ש דברים חוצבים להבות אש]. והנה אשתו של און טענה לבעלה למה אתה חולק על משה בשביל קרח הלא אין אתה מרויח כלום במה

קריאת מועד אנשי שם:

צספר מעינות הנלם מספר שבאו כמה חשובים לפני החפץ חיים ושאלו אותו למה הוא מקרב כמה עסקנים שהם באמת פורקי עול ויש לרחקם, השיב להם הח"ח הלא דתן ואבירים כולם ידעו שהם היו עוד רשעים במצרים, ולמה נתמנו להיות קריאי מועד אנשי שם, אלא משה היה נוהג עמהם בלטיפה ובזהירות כדי לרסנם בכך פן יתפרצו ויהיו עוד יותר גרועים.

יש לתמוה על מאתיים וחמישים נשיאי עדה אנשי שם, מה ראו הם לשטות זו, במה הצליח קרח לשכנעם, הרי אצלם לא היה קנאה וכבוד כי להם לא היה מגיע כלום מטענות קרח, אלא זהו כוחו של ליצנות, שקרח היה עושה ליצנות מדברי משה כמזואל צמלק, ועל ליצנות אין קושיא אין מפתים, כי אין הגיון בליצנות אלא דחיה מכל דבר, ליצנות הוא היפוך אמונה, וכמו שאמונה יש בו כח להמשיך השפעה כמו כן לעומת זה הוא כח הליצנות, והכל בא מכח נגיעה, כי מי שיש לו נגיעה נעשה עיור ואינו רואה כלל איך היצר הרע עובד עליו והיום אומר כך ומחר אומר כך עד שנופל לשאול תחתית.

הגר"ש קלוגער ז"ל מפרש שאנשי מועד רמז למה שאמרו חז"ל שבת קביעא וקיימא יו"ט תולה על ב"ד, וכך הנהגת משה ואהרן היה קביעא וקיימא משא"כ הנשיאים והזקנים נתמנו ע"י משה ולכן נקראים קרואי מועד.

ויקומו לפני משה:

יש לדייק בלשון "לפני" משה, דהנה הם לא ידעו מה לעשות דאם לא יקומו לפני משה כראוי לעשות למנהיג העדה ובפני תלמיד חכם, אזי יראו כל ישראל שיש להם נגיעות וחוצפה, כי זה דבר הפשוט אפילו לפשוטי עם שחייבין לעמוד בפני אדם חשוב ות"ח, וממילא לא יוכלו להשפיע על אחרים, כי כולם יאמרו שהם מחוצפים בטבעם, ממילא לפי הפאליטיק שלהם יש לעמוד ולקום מפני משה וכולם יראו שיש להם דרך ארץ הראוי והם אנשים טובים, ואעפ"כ יש להם טענות, וממילא יתקבל הטענות, [וכן ידוע שדרך בעלי המחלוקת שאומרים יש לנו דרך ארץ להת"ח אבל.....]. אמנם השנאה למשה היה כל כך גדול שלא היו יכולים לעמוד בכלל, מה עשו, הם קמו קודם שבא משה לשם וממילא הם יעמדו כבר, ולא יתראה מבחוץ איזה פגיעה במשה, והם לא יצטרכו לעשות דבר שיש בו כבוד למשה, וזה הכונה ויקומו לפני משה דהיינו קודם שבא משה לשם כבר קמו כדי למנוע חוצפה ברכים.

עוד בפסוק הנ"ל, אמרו חז"ל שבני קרח כשראו את משה אמרו היכי נעביד אם נקום לפני הלא יקצוף אבינו ואם לא נקום יקצוף משה רבינו, כשראו כל ישראל עומדים עמדו גם הם, ותמוה הלא סוכ"ס יקצוף אביהם, וכתב צספר חלק יעקב ע"פ הגמ' חולין דף י"א. מנין דאזלינן בתר רוב, מדכתיב מכה אביו ואמו מות יומת ודילמא לאו אביו הוא, אלא שאזלינן בתר רוב ורוב בעילות הלך אחרי הבעל, לפי זה אמרו בני קרח כיון שאנו מחוייבין בכיבוד אב רק משום שהולכין אחר הרוב כמבואר בגמ' הנ"ל, א"כ כשראו בני ישראל עומדים עמדו גם הם ממנ"פ אם לא נלך בתר רוב בני ישראל שוב אין אנו מחוייבים בכיבוד אב, ואם אנו מחוייבים בכיבוד אב מחמת דין רוב, צריכים לילך אחרי רוב בני ישראל ההולכים בתורת משה רבינו, ולכן עמדו.

רב לכם בני לוי:

אמרו חז"ל כשאמר משה רב לכם אמרו לו הקב"ה אני

שקרח יהיה כהן גדול במקום אהרן, הלא בין כך ובין כך אתה מבני ראובן ולך בודאי לא יהיה כהונה גדולה, ולמה אתה מתערב בריב לא לך, אמנם און השיב לה אמת שאני מבני ראובן אבל יש אפשריות שגם אצל נכדי יהיה כהונה גדולה כגון שבתי ינשא לכהן ויהיה לי נכדים כהנים גדולים, וממילא טענת קרח שאין הכהונה תלוי ביד משה נוגע גם אלי, לכן עשתה עבירה לשמה דהיינו שהלכה בפרוע ראשה, להראותו כי לא יצא מהם שום כהן גדול כיון דאינה צנועה, וממילא לא כדאי להחזיק במחלוקת שאינו נוגע לו.

עוד איתא צמלק שאשתו של קרח היתה מורשעת ויעצה לו לחלוק על משה, עוד ידוע שקרח היה עושר גדול, וזהו ויקח קרח שעשה שני ליקוחין שלמדן קיחה קיחה משדה עפרון, שלקח אשה רעה ולקח הרבה נכסים ושניהן העבירו על דעת קונו.

בפסוק ראשון נזכר עשה אנשים, וכתב צספר אגרא לכלה לבעל הבני יקצכר שד' אנשים הם הרשעים שבפרשה [קרח דתן ואבירים ואון] וששה צדיקים וכשיש ששה מתפללים יש בהם כח לבטל כוחם של הרשעים.

צספר מהר"ם שיק על התורה כתב "הובא בכתבי מרן חסד סופר ז"ל ויקח קרח שלקח לו האמת, וכתב בהערה שם צספר ילקוט אליעזר ז"ל: והנה פרשת שלח מסיים בפרשת ציצית להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם, ואח"כ כתיב מעשה קרח, ובסוף פ' קרח מדבר מכ"ד מתנות כהונה וכתוב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי שהם מדמזין על כ"ד מתנות כהונה, ור"ת א"ת משמרת תרומתי הם אמת, הדי שהפסיק במעשה קרח בין פרשת לתיבת אמת וזה שאמר המדרש ויקח קרח שלקח האמת

צספור הוסיף כתב וזה לשונו: מן אמת ויצבי עד גאל ישראל רע"ב תיבות כנגד פרשת העגל שרמוז בה כי בר"ע הוא, בר"ע להפך ער"ב רב, כי ערב רב הטעו את ישראל שבא לידי העגל, וכן רע"ב תיבות מן ויאמר ה' למשה לך רד עד לשמחה בקמיהם, והמכוין בברכות מכפר על מעשה העגל, וכן אברהם יצחק ויעקב חיו רע"ב אלפים יום כי בזכותם כיפר הק' על מעשה העגל ואנו מיחדים אותו בכך.

מן אמת ויצבי עד אין אלהים עוד זולתך ק' תיבות, כעד ק' ברכות, כמו שאז"ל שבימי דוד היו מתים בכל יום ק' נפשות באו והודיעו לדוד ונתיישב בדבר וראה שלא היו נזהרים בק' ברכות עמד ותקן להם ק' ברכות ותעצר המגפה, וכשהלכו בגולה נשתכחו מהם וחזרו ויסדו ק' ברכות אחרים

צספר, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו והוא שמואל שהיה שקול כנגד משה ואהרן וכו', יש לבאר הטעות שלו כי חז"ל [יומא כ"ב:] אמרו שכל ממונה על הציבור צריך שיהיה לו קופה של שרצים תלוי אחריו כדי שלא יגיס רוחו עליו ויחשוב על חסרון שיש לו, [ואפילו משה ואהרן היה להם חסרון שהם חתני יתרו ואביהם עמרת נשא דודתו ויכבד]. וקרח היה יחסן גדול ופקח וחשב שאין לו קופה של שרצים תלוי אחריו, ממילא לא היה יכול להיות מנהיג, אמנם קרח טען שאין זה חסרון, והראיה שראה את שמואל הנביא הנכד שלו שיהיה מנהיג ואין לו קופה של שרצים אחריו, אבל הטעות שלו היה שגם שמואל הנביא היה לו קופה של שרצים דהיינו שהיה נכד קרח, וזה לא הרגיש קרח.

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין גייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזקוני זצ"ל

המלאכים שואלים איה מקום כבודו, איפה הכבוד שמים שכולם חושבים ומדברים עליו!

בא וראה כח המחלוקת, בדרך כלל העשיר אינו מתחבר עם העני, ובפרט במקום שצריכים מבינות שחושב שכיון שיש לו ממון הוא חכם יותר מהעני [ואינו יודע מה שאמר שלמה לא לנבונים עושר]. וגם שאינו לפי כבודו, וכאן התחבר קרח העושר עם דתן ואבירם שהיו עניים [נדרים ז]. וכן בני ראובן שמגיע להם הבכורה והיה להם טענות על בני לוי שלקחו הבכורה ואעפ"כ במקום מחלוקת עשו שלום ביניהם, וכן דתן ואבירם בעצמם היו שונאים זל"ז כמבואר ברש"י שמות ב' י"ג על הפסוק שני אנשים נצים, וכאן עשו שלום ביניהם, ואמר רז"ל יהונתן אייזעקטן זל"ל שבזה יש לפרש תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כי דרך העמי הארצים לשנוא לתלמיד חכם וממילא מתאחדים יחד בעצה א' לרדוף ולהתנגד להת"ח, ואפילו יש להם בדרך כלל חילוקי דיעות ביניהם נעשים אוהבים זל"ז, נמצא שתלמידי חכמים גורמים לעשות שלום ב"עולם" דהיינו בההמון עם.

ויהי ממזרת והנה פרוז מטה אהרן וגו' ויגמל שקדים:

כתב בספר כספרי כספי מדוע בא דוקא שקדים ולא שאר פירות, מצינו שבני ישראל נמשלו לרימון או לאגוז [כמבואר בשיר השירים אל גינת אגוז ירדתי, כפלת הרימון וגו'] ולא מצינו שנמשלו לשקדים, וי"ל כי בא לרמז כי כל הפירות הנ"ל יש להם מחיצות וחלקים כמו אגוז [הנקרא וואלנאט] וכן רימון נעשין ממחיצות בתוכו, וכן שאר פירות יש להם הפרי והגרעין, אבל השקדים אין להם מחיצות והגרעין והפרי הם דבר אחד, להורות שאף שבני ישראל יש להם כמה דרכים ואופנים בעבודת השי"ת כל אחד לפי תכונת הנפש שלו, וכן ברא הקב"ה מידה של חסד וגבורה וכו', אבל בשעה שהדבר נוגע למנהיגי ישראל אסור להיות פירוד הלכות דהיינו שזה אומר רק המנהיג שלי הוא צדיק ולא האחר, אלא יש לדעת כי כל צדיק וצדיק יש לו דרכו ויש להאמין באמונת חכמים שאלו ואלו דא"ח, ולכן לגבי פריחת מטה אהרן המראה על ענין ההנהגה של חכמי הדור, היה כשקדים בלי שום פירוד ומחיצות, ומאוד יש לזהר שלא לדבר על תלמידי חכמים וצדיקים אפילו אם יש להם דרכים אחרים ואין מבינם, והוי זהיר בגחלתן שלא תכזה שעקיצתן עקיצת עקרב כמבואר בפרקי אבות, ובשבת קי"ט: כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו, [וכתבו ההסבר לזה כי בדרך כלל מי שיש לו חולה בתוך ביתו הולך אצל החכם שיתפלל עליו עי' ברכות י"ב]. ואם הוא מבזה הת"ח ומנתק הקשר איך יועיל תפילת הת"ח עליו, ועי' כתובות ק"ו. עשה דכבוד התורה עדיף.

בספר זרע צידק ולר' זכריה בן יצחק אייזיק תלמיד של המגלה עמוקות) פקדת קרח בשם המדרש, שבכל יום ד' וה' קרח וכל עדתו באים אל מלך המשיח ואומרים לו מתי תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תעלנו והוא אומר להם איני יודע תילך ותשאל להאבות והם מתביישים עיי"ש דברים נפלאים, ולפלא שברוב מזמורים של בני קרח מדבר בענין ירושלים מקום שמעולם לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים מידת עין טוב, שזה התיקון שבביל קרח וכל עדתו, וברש"י בתהלים מ"א ולהלן מ"ח מדבר על נבואת בני קרח על העתיד לבוא ויש שם חידוש שבני קרח נשאר תלויים באויר עיי"ש.

עתידי לומר לך כשתרצה להיכנס לארץ ישראל, "רב לך אל תוסף דבר אלי", ויש להבין למה הגיע למשה עונש חמור כל כך, שבאמת לא אמר כלום רק שהם מבקשים יותר ממה שמגיע להם, וי"ל לזאת צמדת פרשת שמות שבשביל שאמר משה להקב"ה ז' פעמים שאינו רוצה לילך בשליחותו לפרעה בשביל כך נענש שבז' ימי המילואים ישמש כמו כהן ולבסוף ניטל ממנו הכהונה וינתן לאהרן, עוד נענש שהתפלל ז' ימים שיזכה להיכנס לארץ ישראל עד שאמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף, ולכאורה קשה למה נענש שני פעמים, אלא עיקר העונש היה העונש הראשון שלא יהיה כהן רק לוי, אבל כיון שאצל בני קרח אמר להם "רב לכם בני לוי" ופרש"י הרבה גדולה לקחתם לכם, ורצה להוכיח להם שבני לוי חשובים כמו כהנים שגם להם מעשרות ועבודת השיר בביהמ"ק, נמצא שלדבריו אין עונש אם אינו כהן כי גם הלוים יש חשיבות, כמו שאמר בעצמו לבני לוי ובודאי זה היה דעתו באמת, לכן הוצרך לעונש השני שלא יתקבל תפילתו לאחר ז' ימים, נמצא שזה לא היה עונש על המאמר של רב לכם, אלא שזה גרם והביא שהוצרך לעונש השני כנ"ל.

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו:

הגר"מ אריק זל"ל היה אומר על מאמר חז"ל האדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו, והנה במדבר לא היה אפשר להכיר בכיסו כי היה להם לכולם מזונות בהרחבה, ואהרן לא היה אפשר לבדוק בכוסו כי כהן אסור לשתות יין, ולכן ואהרן מה הוא, פי' אם אתה רוצה לדעת מה אהרן הוא ניכר בכעסו כי תלינו עליו ותראו שאין הוא אוכל א"ע בכעס ע"י ההתלוננות עליו.

האיש אהוד יחטא ועל כל העדה תקצוף:

לכאורה קשה אם אמנם כדברי משה שלא חטאו כל העדה ורק קרח בעצמו חטא, למה באמת יצא הקצף על כולם עד שהקב"ה אמר ואכלה אותם כרגע, ואם באמת נשתתפו גם הם במריית קרח ועדתו, איך יתפללו עליהם משה האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף, דמשמע דהם באמת לא חטאו, אמנם נראה שהחטא של הקהל היו ששמעו איך מבזים משה ולא מיחו על בזיון ת"ח, ולכן משה בעצמו מחל על כבודו ולא היה נראה לו שהשומעים יקבלו עונש משום שלא מיחו, ורק קרח והבורתו שהם דיברו על התורה הקדושה הם יקבלו את העונש אבל הקב"ה רצה לענוש את כל השומעים, שלא רצה לוותר על בזיון של משה רבינו, ועי' ב"מ פ"ד: מעשה נורא מה שקרא עם התנא ר' אלעזר ב"ר שמעון שלא קברו אותו לאחר פטירתו אלא היה מונח בעליית ביתו כמו שהיה ישן, ולאחר זמן ראו תולעת יוצא מאזנו ובא בחלום לאשתו ואמר לה שמגיע לו הצער וזה כעונש על שפעם אחת שמע איך מבזין ת"ח ולא מיחה ומשום כך היה צריך לקבל עונש על האוון שלו.

ולא יהיה בקרוז ובעדתו:

מכאן דרשו חז"ל שיש לאו להחזיק במחלוקת, הגם שהיו הרבה מחלוקת במדבר נגד משה כגון השליו והמרגלים והמתאוננים, אבל כולם היו מחלוקת בעניני גשמיים ויכול להיות שהתאווה מתגבר וגורם לכעס ומידות רעות, אבל כאן היה מחלוקת ברוחניות בעבודת השי"ת, וזוהו המחלוקת הכי רעה כי חושבין שכונתם הרבות כבוד שמים ובאמת גורמים חילול השם, וכמאמר הישמח משה, כבודו מלא עולם, כולם אומרים שרוצים כבוד שמים בעולם, אמנם משרתיו שואלים זל"ז,

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזנבנים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזדכך ביסורים קשים ומבלם בארבה בשב"ק פ"ר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - נוניסן תשע"ז

